

BÁNKI ÉVA

Hetehétországban*

Míg elbeszélésemben évtizedeket töltöttem föld alatti börtönökben, a líceumhoz egyre kevesebb lett a türelmem. Reménytelen folyosókon baktattam, kezdődött a tornaóra, a szlovákóra, a matematika, felvettük a kabátunkat, mentünk tovább, valahova megérkeztünk, letettük a táskánkat, letettük a kabátunkat. Túl voltunk a Petőfi Sándor szavalóversenyen, Zalán tanár úr engem mint nemzeti kiközösítettet, a legutolsó sorba ültetett, remélem, Imre, itt már nem hallasz olyasmit, ami felpiszkálja a humorérzékedet. Semmit sem találtam. Arra a madárhangos hajnalra gondoltam, amikor biztos voltam benne, egy-két év, és Böbével leszek Párizsban. Az ellenséghez húzol, mondta gúnyosan Zalán tanár úr. De novemberben már nem volt hova húznom, nem volt miért vágyakoznom, tudtam, nem érdemlem meg, hogy tanuljak, éreztem, mindenben bűnös vagyok, mindent elrontottam. Hallottam, hogy Böbe meséli a Bujdosó-ház konyhájában, esküszöm, Károly bácsi, ez a gyerek még a szoknyámat se emelhette fel.

Míg Zalán tanár úr búsult, és Petőfi maradék csapatai keringtek a szibériai börtönökben, anyuska is minden idejét a tanulásnak szentelte. Nem akarom, hogy Prágában kijátsszanak, mondta, csak azért tanulok csehül, mondta, hogy értsem a legújabb földtörvényeket. Mert anyuska félt, hogy Masaryk egy parcellácskát elragad tőlünk, és félt, hogy a bátyámat elviszik Prága mellé katonának. A visszatért Jozef Hálekkal kérvényeket íratott, hogy ifj. Torma Bélával (105 hold), akinek apja a paraszti önszerveződés, a haladás mártírja, bátyja pedig az imperialisták háborújának áldozata, gyakoroljon a csehszlovák állam méltányosságot. Anyuska Jozef válla fölé hajolt, mikor silabizálták a választ, Jozef nem tudott jól magyarul, anyuska nem tudott eléggé csehül, de megjött a felmentés, mondták boldogan. Az Első Köztársaság anyuska köztársasága volt. Galánta mellett kaptunk még egy darabka földet az Esterházy uradalomból, a parasztkéz újra olcsó lett, volt kivel megművelni a földjeinket, és a köztársaság – ez aztán megnyugtatta anyuskát – illő gyanúval tekintett minden magyar paraszti önszerveződésre. Nem kell a gépkölcsönző-állomás, mondta, és bármilyen rossz nyár volt 21-ben, 22-ben, a mi földünkbe az ősök mintha aranyat rejtettek volna. A gondolatokból, az álmokból is mind búzaszemek lettek.

Untam már ezeket a leckéket, untam ezeket a búzaszemeket, és megbotránkoztattam a pozsonyi papot is, mikor megkérdeztem, miért nem fogadta el az

---

* Részlet a 2004. márciusában megjelenő *Esőváros* c. regényből.

Úr Káin áldozatát, hiszen, ha egy kis szíve van, tudhatta volna, mi lesz belőle. A pap megrökönyödött, ha van egy kis szíved, mondta, tudhatnád, ha ilyesmit kérdezel, micsoda csalódást érez édesanyád. Volt szívem, ezért éreztem, hogy ő már évekkkel ezelőtt csalódott bennem, és tudtam, már csak makacsságból taníttat. A dac olyan, mint a bűn, mondta a pap, és én rugdostam a régi gesztenyéket a pozsonyi parkokban, és éreztem, bárhova rúgom, mindig elém pördül ugyanaz. Mindig ugyanaz, mindig ugyanaz, ledobtam a táskámat egy fa mellé, benne a könyveket, a tolltartót, amiből már elvesztettem a ceruzáimat. Mindenből hiányzik valami, gondoltam, jó lenne, ha velem együtt elveszne Bratislava. Rugdaltam a fasorban a gesztenyét, és mikor megfordultam, észrevettem, hogy egy bokor alól előfut egy árnyék, és odaszalad a fához, ahova ledobtam az iskolatáskámat. Düh és kíváncsiság hajtott a cigánylány után, futottam utána, lendületemben lesodortam a sétányról, a lány köhögött, elbotlott, én is elbotlottam a lábában. Hogy megüthette magát, gondoltam zavartan, de a lány csak nevetett rám.

Na, hogy hívnak, kérdezte. Meghökkenem a magabiztosságán, de a lány csak nevetett, felhorzsolta a térdét, sáros lett a szoknyája, csúnya kis cigánylány, gondoltam, ráncos az arca, pedig még gyerek. De csiklandozott a nevetése, hirtelen nem is értettem, mit akar tőlem, hogy elkapjam vagy hogy elszaladhasson a táskámmal. Hány éves vagy, kérdeztem. A lány úgy nevetett, mintha azt kérdeztem volna, Wilson Mesto merre van, őt se a nevek, se a kora, se Wilson Mesto nem érdekelték. Kérte, adjak valamit kenyérre, de ha nem adok, legalább sétálgassak vele. A súlyommal még félig ránehezedtem, de csak nevetett, mit loptál eddig, kérdeztem. Sétáljunk egyet, mondta a lány, mért nem sétálunk egyet, kérdezte, pedig még nem húztam el a szoknyájáról a térdem. Most már én is nevettem, hisz ez lenne a Zalán tanár úr szívéhez illő látomás, gondoltam, Párizsról álmodozva, egy ráncos cigánylánnyal sétálgatok Pozsony közparkjaiban. De most nincs sehol rendőr, mondta a lány, mintha a sétálgatástól csak a közrend tarthatna vissza.

Sokféle világ van, gondoltam, míg sétáltunk együtt, és a lány vidáman belekacagott az arcomba. Rajtam líceumi egyenruha, a cigánylányon rózsás, sáros szoknya, cipő nem is volt a lábán. Talán az elveszett Magyarországnál is jobban fájunk a sétálgató öreguraknak, gondoltam, ahogy séta közben vizsgáltam a megrökönyödött pofaszakállakat, csak egyetlen egy öregúr volt, akinek nevetés csillant a szemében. Mit loptál eddig, kérdeztem jó hangosan, hogy a szakállasok is hallják, de a lány nevetett, és elmondta, ma igazából csak sétálgatni szeretett volna, ahogy ránéztem, már tudtam is, hogy ez az igazság. De nini, ott az a fiú, őt majd megnevettetem, gondolta. Most már én is vele nevettem, a szentem napja novemberben van, mesélte, ilyenkor, ha bemegyek egy városba, nem lát meg egyetlen rendőr sem. Kérdeztem, ki az ő szentje, de a lány, akit magamban Manókának hívtam, nem emlékezett. Mikor hátramaradtam, lát-

tam, mint a barázdált kő, olyan a talpa, de a körme rózsaszín, mint a csecsemőknek.

És a szent jól őrködött, mert nem látott meg bennünket egyetlen rendőr sem. Tilos egy szegény cigánynak bejönni ide, magyarázta a lány, manókásan elfintorította az orrát, és megkért, hogy a városból kifelé menet vegyünk valami édességet. Vettünk is, az üzletben a segéd még csak nem is nézett a szemembe. Eltűnök a földről, gondoltam, anyuska majd misét mondat értem, utána átíratja a bátyám nevére a földjeimet, Manóka úgy kuncogott, olyan éhes és kortalan volt a nevenincs szent védelmében, mint aki erősebb és szilárdabb, mint a háború, a zászlók, a múlt, az ígéretetek. Manóka nem ismert múltat vagy jövőt, a cselekedetek az ő világában soha nem értek véget, most megyek, most csinálom, mondta Manóka, beszédének varázsa erősebb volt a füstszagnál is, ami körüllegte a ruháit.

Baktattam Manókával a csehszlovák államot és Magyarországot elválasztó határsávban, a Ligetfalu határában hozzánk csapódó többi cigánnyal hallgattam az örökös jelenről szóló történeteket, most végre elvesztettem mindent, jutott eszembe. A Burg a régi uradalmi világban egy tisztiszállás volt, a tornyocskás ablakokból a régi gazdatiszt nézett végig a szántókon, de a határsávban nem volt szükség gazdatisztra és szántókra, a cselédszállások putrikká változtak, mögöttük húzódtak a Csehszlovákiát az új Magyarországtól elválasztó drótakadályok. A csehek békések, mondták, nem zavarnak el senkit, csak nem szabad ingerelni őket, éjszaka annyira félnek, hogy egymagukban lövöldöznek a levegőbe. Így halt meg Manóka nagyapja, mesélték, körülnézett volna a magyarországi éjszakában, de az egyik cseh belelőtt a sötétségbe, a mocorgásba. En is féltem, hogy a sötétben beleszaladunk az ijedős határőrökbe, de míg sajnálkoztunk szegény nagyapán, elértük a Burgot és a kunyhókat. Itt tüzet sem lehet gyújtani, magyarázta, mint valami ápoló vagy állatszelídítő, az egyik bátya, mert ha tüzet látnak, a határőrök attól is ijedeznek. Egy idő múlva már éreztem a talpamban a suttogásokat és az árnyakat, lépdeltem a kunyhók felé Manóka kezét fogva. Büszkébb voltam, mint Huckleberry Finn, hisz én egy lánnyal léptem át az ismeretlenbe.

A régi tisztiház földes padlóján aludtunk, de nem bántott a föld nedves közelsége, a sírgödör-szag, Manóka magyarul és cigányul mesélgetve belealudta magát a karomba. Csak hajnalban láttam, hogy az igazi bátyók és nénék nem is laknak a romossá lett tisztiházban. Láttam az ablakból, hogy a bányadt fényben fiatalasszonyok suhognak, fiatal férfiak szöveget kalapálnak, egy zombék mögül vidám lónyertést hallottam, mit eszünk, mit eszünk, ugrált Manóka. Engedelmesen pénzt kerestem a zsebemben, hogy egy napos feleségemről gondoskodhassam. De már nem volt pénzem, üres volt a zsebem, éjszaka valaki még az irataimat is kilopta. Nem a cigányok lopnak, sivalkodott Manóka a karomban. Most láttam, hogy a kitorrt ablakú tisztiházban nincsenek cigányok,

mellettem egy munkászubbonyos férfi ágaskodott, pesti vagyok, mondta, mintha ez foglalkozás lenne itt. Kerestem a tolvajt a torzonborz arcok között, de az emberek a rongyokon heverve kiköptek a földre, mindenki mondott valamit magáról, volt közöttük egy vöröskatona, egy szökött holdkóros a nyitrai elmeógyógyintézetből, egy cirkuszi tűznyelő, aki irtózott a tűztől, mindenki története szórakoztatott, a sok történettől egy kicsit jóllaktam. Vajon most milyen óra megy a líceumban, tudni akartam, de az órát se találtam. Ahogy forgolódtam térden állva, megláttam azt a holland matrózt, aki együtt ült a fogdában a bátyámmal. Lehet, hogy a hollandnak emlékezetkiesése volt, nem tudta, hogyan került a háború elején Magyarországra, de úgy látszik, meggyógyult, mert vigyorogva mutatta fel a kártyákat. Majd makaóznunk, mondtam, de előbb körbejárom a házat. A padlásan egy öregasszony lakott, Tante Marie, ő német-szláv keveréknyelven hadovázott, azt magyarázta, a gazdái rábízták a házat, itt kell maradnia a betörők között is. De hol van ez a ház, néni, kérdeztem németül. Hát, fiacskám, nem tudod, hogy Kőszegen, mondta, és felalá járkálva siratta a gazdáit.

Végül is Manóka apjánál ettünk valamit. A cselédszállás földjén ült, mellette a felesége, mögöttük fázósan összehúzódva a gyerekek, az öreg belenyúlt az ujjával a fazékba, és belecsúsztatott a számba egy darab krumplit. Egy szelídített gólya élt velük, a legtöbb helyet ő foglalta el a cselédházban, tavasszal a párja nélkül jött a tisztiházhoz, mesélte az öreg, magyar gólya, addig búslakodott, amíg kitört a lába. Nevettem én is szegény gólyát, aki most a cigányokkal éhez, te hozhatnál neki valami búzát, mondta az öregasszony, mert ha éhes, szemtelen lesz, és belecsíp a gyerekekbe. Szerettem volna tudni, hogy az öregek miből élnek, miből akarják etetni tavasszal a gólyákat és a gyerekeket, de az öreg csak az örökös jelen idővel felelt: tippant szedünk, gyógyítunk, kereskedünk, teknőt adunk el. De most nem adtak el teknőket, nem gyógyítottak, nem szedtek tippant (bármi legyen az), a földön ültek és mind betegek voltak. A tippant az tippant, mondogatták. Te mit csinálsz itt, kérdezte az öreg, Manóka átfogta a vállam, csak sétálgat velem, felelte, olyan könnyű volt, olyan sovánka, hogy csak a teste melegéből éreztem, hogy rám nehezedik.

Nem mehetek vissza, mondtam az öregnek, és ölembe véve Manókát, melegengettem tenyérrel a talpacskáit. Manókának játékbaba-lábai voltak, mint a japán regényhősnőknek, de Manóka nem olvasott regényeket, és nem hord cipőt sem, mesélte az apja, volt cipője, de azt odaadták a nagyoknak, az egészségesekeknek. Soha nem láttam meg azt a lányt, aki Manóka cipőjét hordta a lábán. Mezítlábas, szép magas lányok suhogtak a ház körül, olyan büszkék voltak, mintha csak kalapokat jöttek volna próbálgatni a Határsávban. Ők később is átnéztek rajtam, elfordították a fejüket, ha köszöntem nekik. Nekik nincs folyásuk, mondta Manóka, ezek a lányok nem laknak másokkal a Burgban, csak később tudtam meg, hogy a cigányok, mint az ószövetségi zsidók, a vérfolyá-

sos nőktől vallásosan irtóznak. Manókának gyakran vérzett az öle, az orra, és nemcsak az arcocskája volt ráncos, hanem a hasa, a combja is. Te egy kis-majom vagy, mondtam Manókának, a lány nevetett, hozzám simult boldogan, védelmezőn, mintha Manóka csak a kutyánk, Hattyú lenne, akire rábukkan-tam a Határsávban. Felforgattam a kunyhókat, hogy egy bőrdarabot, vasta-gabb rongyot találjak, cipőt csinállok neked, mondtam Manókának, de Ma-nóka elkomorodott, nem kell a papucs, kiabálta, én az öledben jövök-megyek mindenhova, sikoltozta. Egy talált túvel rongyokat, bőroket öltöttem egy-másra, megcsókoltam Manóka lábait, mikor bebugyoláltam, most már futkos-hatsz, mondtam. De elég volt átmennie a másik szobába, elég volt megmele-gednie valahol, hogy otffejtsse a nagy kinnal összeöltögetett bőrdarabot. Még számon tartottam a napokat, miért nem ügyelsz rá, mondtam, mit fogsz csi-nálni, ha december lesz. Rongyokból új kapcát csináltam, Manóka az új kapcá-ban bicegve futni kezdett, a kapca leoldódott, Manóka észre se vette, futkosott a gólya elől nevetve.

Ahogy a cigányok a tárgyakkal, úgy bánnak a mesehősök a céljaikkal, gon-doltam. Elbűvöltek a legkisebb cigányfiúk a mesékben, akik elindultak egy hercegnőért, már túljutottak minden akadályon, túljutottak a mese nehezén, már átkeltek az óceánon, de megdühödve egy mellékszereplőre, belevágták a bicskájukat, vagy elunták magukat, és az üveghegyről szépen hazatértek. De a család se törődött a szegény hercegnőkkel, mikor a fiú hazatért, hercegnő nél-kül is nagy mulatságot csaptak. Nevettem a mesélőkkel, miért lett János vitéz öngyilkos, jutott eszembe az a mese, amelyikben nevelkedtem. A legkisebb lány elindult, hogy megkeressen valami csodafüvet, amire az Erdőszéli Szűz-anya megkérte, megy-megy a leány a rengeteg erdőben, meglát egy vitéz ci-gánylegényt, elkezdődik a mese közepén egy másik mese, egyetlen hallgató, maga a mesélő se veszi észre, hogy a csodafű elveszett, a lány csak megy tovább a vitéz cigánylegénnyel, mennek-mendegélnek kézenfogva, és ott találják ma-gukat egy harmadik mesében. Talán így kell élni, gondoltam. Volt valaha Ma-gyarország, és ma itt járnak a cseh határőrök ötszáz méterre. És mi történt a háborúban, mi történt Magyarországgal, kérdeztem a mesélőket. Hát mi tör-tént, mondták, az emberek jöttek-mentek, megismertük az idehurcolt szerbe-ket, erre jártak a németek, az olaszok és a franciák. És aztán idejöttek a csehek. Aurél tábornok annyit lövöldözött, hogy azt hittük, megsüketülünk. És aztán a cséplőgép felrobbant, gondoltam, és átsétáltunk egyik történetből a másikba, ott találtuk magunkat egy másik világban. Mentek-mendegéltek a hősök kézen fogva.

Én Manókát a hátamon vittem, hiszen a havas földtől kisebesedett a lába. Sétáltunk, sétálgattunk, nekem fekély támadt a hónom alatt, aztán fekély tá-madt a térdhajlásaimban, már fekélyek borítanak, gondoltam, mint a lövész-árkokban a katonákat. Csak a bátyám füzetét, az Angolkönyvet őriztem, azt

se bántam, ha a holland, a volt vöröskatona vagy a volt tűznyelő kilopja a többi könyvet a táskámból. Talán már új neve lett Bratislavanak, gondoltam, talán pár nap alatt új tantárgyakat vezettek be a líceumban. Manóka fázott a fűtetlen szobában a rongyokon, a testemen aludt, én meg az ő szívében alszom, és hallgattam, ahogy kalimpál a vállamon a szívdobogása. A fekélyek álmomban is fájtak. Sajnáltam Miklóst, akinek nem lehetett Manókája, sajnáltam apuskát, aki egyedül hever a sírgödörben, a saját lövészárkában. Felébredtünk, a bátyók után néha meglátogattuk Tante Marie-t, jöttem a kisasszonnyal, mondtam németül, ilyenkor az öregasszony elkezdte Manóka selymes haját kifésülni, ő se bánja, hogy véget ért minden más történet, gondoltam. Tetvesek és rühesek voltunk mind, Manóka, a bátyák és a nénék, a suhogós cigánylányok, a holland és persze Tante Marie is.

Eltelt a karácsony, a Burgban senki sem ünnepelt, nem ünnepeltem én sem, csak hallgattam a meséről mesére járó, majd elégedetten hazatérő mesehősöket, éjszaka a halottaimhoz húzódtam, de nem csapott le rám az istennyila mégsem. Már éjszaka se vettem le a cipőmet, féltem, hogy ellopják tőlem, már nem számoltam a napokat, és nem szellőztettem a ruháimat. Néha változott a tőlünk nem messze járkáló határőrök arca, és egyszer megszállt a Burgban egy budapesti kommunista. Mindannyiunkat üldöznek Magyarországon, mondta, de én nem tudtam, ki az a mindannyiunk, nem tudtam, hol lenne a helyem Magyarországon, hova sietsz, kérdeztem, itt a határsávban túl lehet élni mindent. Te történeteket írsz, kérdezte csodálkozva, mikor az Angolkönyvet felfedezte, hát ide süllyedt a reakció, a nép fia egy putriban ír regényeket, az ő fejében egy előírt mese volt, egyszerűsített fordulatokkal, ő Prágába indult, onnan Bécsbe, onnan Berlinbe, és ha majd méltó leszek, mondta, akkor eljuthatok a Szovjetunióba. A forradalom árnyékában falusias sztoriknak tartotta a cséplőgépeket, Wilson Mestót, Böbét, a névtelen levélíró, majd egyszer rájössz, mondta, hogy ennél vannak sokkal fontosabb dolgok, hajtogatta, és mi csoda csinos, öntudatos lányok. Eleknek hívnak, mondta a végén barátságosan, én vagyok, aki sétálni szokott Manókával, mondtam mosolyogva. Hogy milyen lehet öntudatos lányokkal sétálni a nagyvárosokban, nem tudtam, Manóka haldoklott, és olyan kicsi lett, mint a húgom hajasbabája. Fantasztikus ez az éjjeli menedékhely, mondta Elek, mikor a legvégén körülnézett, majd erről is beszámolok az elvtársaknak, de gyere majd utánam.

De februárban Manóka egyre betegebb lett, és én egyre többet sétálgattam Ligetfalú felé egymagam. Ahogy kiléptem a Burgból a friss levegőre, éreztem, hogy bár egész télen földből kiásott tarlórépát, fagyott, rosszízű krumplit ettem, a vállam majd szétfeszíti a kabátomat, zsibong a frissesség az ereimben. Mért panaszkodom, gondoltam, éheznek velünk a gólya is, a lábai nem gyógyulnak, úgy biceg, mint szegény Manóka. Márciusban árvíz lesz, gondoltam, hiszen mint a csallóközi öregek, én is éreztem a Dunát a szél illatából is. Jár-

káltam egymagam a régi uradalmi földeken, a február már piszkálta a rügyeket, és hirtelen tudni akartam szenvedélyesen, milyen nap van ma, szántanak-e már Nagymegyeren, és tudni akartam, hogy a kancánk megellett-e. A mosolytalan téli ég örökre magába zárta a mosolytalan Zalán tanár urat, de a magok és az idő, ez a titokzatos önjáró túlélte a telet, szinte hallottam a pulzusomon át a hajszályökereket. A volt tűzimádó azt mondta, március van, gyere, mondtam, a karácsony óta vért hányó Manókának, megnézzük együtt, mennyit nőtt a fű a határban.

Manóka lázas volt, de elrikkantotta magát, sétálni, sétálni, na, gondoltam, itt már nemcsak az idő veszett el, hanem a személyragok is. Csiklandozott a fény, Manókát gyorsan rongyokba bugyoláltam, szeretni, szeretni, szeretni, mondta, ahogy rátekertem és madzaggal rákötöttem a rongyokat a lábára. Jól kell kapaszkodnod, Manó, mondtam, mikor kivágtattam vele a háta-
mon a határba. Manóka a fény érintésétől elaludt, úgyhogy szorítanom kellett a bokáit, és csak egyedül néztem, ahogy szántanak jó messzire. A távolból harangszó hallatszott, mámoros szabadság fogott el, levettem Manókát a vállamról az összes mesékben eltévedt cigánylegénnyel, a szamócázáshoz még korán van, gondoltam, de találtam virágokat, a kökörösint odaszórtam Manóka arcára. Most fájdalom nélkül gondoltam a csinos és öntudatos lányokra, akik a nagyvárosokban sétálgatnak karonfogva. Megkerestük a régi uradalmi kertet, a diót és a mandulát a cipőm sarkával törtem fel, és ahogy az olajos magokat odanyomtam Manóka szájához, belém villant, Manóka kislány is, öregasszony is. Talán ő az a királyi ruhás hölgy, akinek anyám álmában hallgatom a történeteit. Manóka nem halhat meg, gondoltam, amióta megszülettem, azóta hallgatom tőle a meséről mesére vándorló hősokeket, mert van valami igazság, ami jóvátész mindent. Ebben az igazságban akkor biztos voltam, és ma is biztos vagyok, pedig nem találtam. Se akkor, se ma nem aggasztott ez különösebben, a puszta lehetőségét belevéste az a napfény a szívembe. Hattyút, a kutyát még nem meséltem neked, mondtam, amikor Manóka felnyitotta a szemét és a pillantásával engem keresett. Sétálni, sétálni, ismételte, ezért felálltam, és elindultam vele körben-körben a fák alatt. Olyanok vagyunk, mint egy önjáró az örökösen körben forgó időben, a nap melegítette a magokat a földben, hallottam a déli harangszót a faluban, dél van, gondoltam, most váltják egymást a cseh határőrök a határsávban, talán mégse leszek elégedett, gondoltam, ha mint egy újfajta mesehős, csak csavargok egész életemben. A harangszó csak folytatott valamit, amiről azt hittem, örökre véget ért bennem. Indultunk vissza a dióval, az uradalmi kertben talált ehető gombával, Manóka lázasan, de hálásan reszketett a vállamon. Te vagy a legszebb lány, mondtam, mikor kezdett lecsúszni rólam, hiszen nem volt erő a karjában, hogy megtartsa magát.

De mégsem mentem tavasszal tippant szedni a cigányokkal. Mikor visszaértünk a határsávhoz, a Burg előtt egy lovas kocsit láttam. Éhes voltam, éhes

már november óta, és már ez a kis mászkálás is kimerített a határban. Először azt hittem, az éhség játszik velem, mikor látom, hogy a holland kezét fog a bátyámmal, kiemeli a kártyalapokat a zsebéből és vigyorog boldogan. De a bátyám nem kártyázni akart. Hogy megnőttél, fiam, nem ismerek rád, és mosolyogva odajött hozzám. Én lesütöttem a szememet, és megengedtem, hogy a bátyám levegye a hátamról a lázasan didergő Manókát. Nézd csak, haldoklik ez a gyerek, mondta Béla, miért nem hívtok orvost hozzá. Manóka úgy kapaszkodott a bátyám karjába, mintha csak én lettem volna, de én nem őt figyeltem, hanem a szép városi hölgyet, akit a cigányok körülálltak. Most döbentem meg, ugyanolyan magas vagyok, mint Anci kalappal, hajkoronával. A líceum nem minden, anyuska, meg az a sok szemrehányás, az se számít, mondta a bátyám, és igyekezett nem észrevenni a ruháimat. Nem kell már gyászolni, Imre, tavasz van. A hajkoronás Anci leszállt a szekérről, és köszönt a cigányoknak, és kicsit bátortalanul, de kezét nyújtott a hollandnak. Szervusz, grófnő, mondtam, mert Anci már nem koszorúban hordta a haját, hanem, mint a szeánszozó hölgyek, kontyban.

Hogy találatok meg, kérdeztem a bátyámtól suttogva. Ne is mondd, fiam, a szellemezők suttogták, hogy Ligetfalun vagy. De hogy-hogy együtt jöttetek, kérdeztem a bátyámat, és kedvem lett volna azt mondani, úgy néztek ki, mint Rómeó és Júlia. De még nem jött el az ideje a visszavágásnak. A bátyám hunyorgott, és arról hümmögött, hogy a szellemezés női dolog, neki Anci nélkül eszébe se jutott volna befogni, és itt keresni a Határsávban. Rákezdte, hogy a kislánynak orvosság kell, meleg ruha, és adott egy ötkoronást a szüleinek. Remélem, nem itt akarsz meghalni, fiam, most, hogy olyan magas lettél, hogy felvennének akármelyik gazdaságba béresnek. Megkérdeztem, ugye nem azért jött, mert béreseket keres. Nem, mondta nevetve, hirdetett a Prager Presse Prágában, hogy felvesznek pályakezdő újságírókat, gyakornokot, kis irodai munka árán beletanulhatsz az újságírásba. Hát én válaszoltam nekik a nevedben, mert biztos voltam, hogy megtalállak. A Prager Presse, kérdeztem döbentem, de hát én nem vagyok német. Hát jobban tennéd, ha otthon megmosakodnál, és gyakorolnál könyvekből a nyelvet, április elején várnak Prágában. Felkapaszkodtam utánuk a szekérre, a bátyám csettintett a lónak, Anci átnyújtott egy lekváros buktát, amit valami csipkézett, fehér szalvétába csomagolt, de mielőtt beleharaptam volna, láttam, hogy a gyerekek a lábainál fogva egy fehér tollcsomót húzogatnak. Mindenki nevetett, Manóka apja is, aki már zsebre tette az ötkoronást. Úristen, gondoltam, meghalt a mi gólyánk, odadobják a szögesdrót mellé az árokba, mondtam Ancinak. Beleharaptam a buktába, kibuggyant belőle a lekvár, de az édességét elviselhetetlennek tartottam. Ne si-rasd azt a kislányt, fiam, mondta Béla, tüdőbeteg, halálos beteg, jobb lesz neki az övéi között meghalni, mint a sok idegen között egy kórházban.

Megmosakodtam otthon, a cselédek elégették a ruháimat, és míg anyuska szó nélkül kerülgetett, a régi német könyveimből igyekeztem felkészülni a feladatra. Hogyan kell egy földrengésről tudósítást írni, hogyan számoljak be az újságolvasóknak egy kolerajárványról Kínában. De a Prager Pressénél nem ilyen feladatok vártak. Hordtam a szendvicseket a szerkesztőknek, szaladtam a kefelevonatokkal a nyomdákba, igyekeztem fiákert szerezni az éjszakai Prágában. És én sem voltam ugyanaz a fiú, aki Manókával sétált a Határsávban. A bátyám ügyetlenül megírt, Jozef Hálekkal összeütött német levele (Ich bin Imre Torma von Dunaszerdahely) miatt még a prágai magyarok is Dunaszerdahelyi T. Imrének hívtak. Persze, a prágai magyarok nem gondolták, hogy a Torma, vagyis a T. a nevében egy különleges magyar keresztnév lenne, de Grünbaum úr, a főszerkesztő mindenkinek így mutatott be. Nem javítottam ki, Wilson Mesto után már nem is csodálkoztam ezen. Még Prágában sem, ahol kezdetben olyan jól éreztem magam.

